

zadostiučinění za nemajetkovou újmu v žalované výši způsobenou nepřiměřenou délkou řízení vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. [REDAKCE]. Žalovaná své zamítavé stanovisko odůvodňovala tím, že v předmětem řízení sice shledala období nečinnosti soudu, celková délka řízení však byla přiměřená, řízení bylo komplikované problematickým doručováním žalovaným.

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce se domáhal u Krajského soudu v Ústí nad Labem (sp. zn. [REDAKCE]) vydání směnečného platebního rozkazu po dvou žalovaných, a to žalobou podanou dne 27. 12. 2013, druhý žalovaný byl označen bytem [REDAKCE] k výzvě soudu žalobce dne 21. 5. 2014 zaplatil soudní poplatek a 26. 5. 2014 odstranil vady žaloby, dne 29. 5. 2014 soud vydal směnečný platební rozkaz, který se nedal žalovaným doručit, dne 30. 3. 2015 provedl mezinárodní dožádání [REDAKCE] za účelem zjištění adresy žalovaného č. 2, dne 17. 4. 2015 obdržel odpověď, 17. 2. 2016 platební rozkaz soud zrušil a 11. 3. 2016 opětovně provedl mezinárodní dožádání [REDAKCE] za účelem zjištění pobytu žalovaného č. 2, 11. 4. 2016 požádal mezinárodně o doručení písemnosti, tu se nepodařilo doručit, dne 21. 6. 2017 soud ustanovil žalovanému č. 2 opatrovníka, který se 31. 8. 2017 vyjádřil k žalobě, dne 19. 9. 2017 bylo nařízeno jednání na 23. 11. 2017, pro nemoc žalované bylo odročeno na 9. 1. 2018, při němž vzal žalobce žalobu vůči žalovanému č. 2 zpět a žalovaná č. 1 byla zavázána k úhradě žalované částky. Řízení pravomocně skončilo 14. 2. 2018. Soud prvního stupně uzavřel, že posuzované řízení trvalo 4 roky 1 měsíc a 2 týdny.
3. Na základě takto zjištěného skutkového stavu a po situaci ust. §§ 1, 5, 13 odst. 1 a 31a OdpŠk soud prvního stupně dospěl k závěru, že v posuzovaném řízení byl soud nečinný v době od 17. 4. 2015 do 17. 2. 2016 a od 6. 9. 2016 do 21. 6. 2017, jinak úkony soudu probíhaly plynule a směřovaly ke skončení věci. Uzavřel, že v posuzovaném řízení nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu představovanému jeho nepřiměřenou délkou, neboť celkovou délku namítaného řízení lze s přehlednutím ke všem relevantním okolnostem globálně nazíraného řízení hodnotit přes zmíněné období nečinnosti soudu jako přiměřenou. Uvedené průtahy se ve vztahu k celkové délce řízení jeví jako tolerovatelné, neboť pro věc bylo zásadní, že se jednalo o věc s cizím prvkem, když bylo doručováno do ciziny, byla provedena 4 mezinárodní dožádání; řízení tedy bylo složité zejména procesně. Rovněž samotná žaloba nebyla způsobila projednání a soudní poplatek nebyl zaplacen společně s podáním návrhu. Hranici objektivně tolerovatelné nepřiměřenosti celkové délky tak namítané řízení nepřekročilo. Proto žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 a procesně úspěšné žalované přiznal jejich náhradu.
4. Proti rozsudku soudu prvního stupně žalobce podal v zákonné lhůtě odvolání. Namítl v něm, že z přehledu úkonů soudu v naříkaném řízení nelze učinit závěr, že by žaloba byla podána v podobě nezpůsobilé k projednání, pokud by tomu tak bylo, měl soud žalobce vyzvat k odstranění vad žaloby a označit je. Zdůraznil, že v projednávaném případě se jednalo o doručování [REDAKCE] kdy si to vyžádá navíc několik dní maximálně týdnů. Soudní řízení si vyžádalo jedno jediné jednání, probíhala na jednom stupni soudní soustavy, trvalo 4 roky a 1 měsíc a bylo zatíženo průtahy, proto nemůže dostát parametrů přiměřené délky řízení bez nároku na satisfakci. Navrhl, aby změnou napadeného rozsudku bylo žalobě vyhověno a aby mu byly přiznány náklady řízení před soudy obou stupňů.
5. Žalovaná se k odvolání žalobce nevyjádřila.
6. Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 12. 5. 2020, č. j. 35 Co 116/2020-53, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé **změnil tak, že se konstatuje**, že v řízení vedeném u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. [REDAKCE] došlo k porušení práva žalobce na projednání a rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě, a rozhodl o nákladech řízení. Konstatoval, že soud prvního stupně si pro své rozhodnutí opatřil správný a úplný skutkový podklad, z něhož však nevyvodil zcela správné právní závěry. I když poukázal na to, že nepřiměřeně dlouhými shledává ESLP i ta řízení, která sice trvala relativně nepříliš dlouho,

byla však zatížila nepřiměřeným obdobím nečinnosti ve vztahu k celkové délce řízení (shodně Stanovisko NS ČR ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010), takový závěr do svého rozhodnutí nepromítl. V posuzovaném případě jde právě o řízení v délce trvající 4 let a 1 měsíce, což není doba příliš dlouhá, avšak je nutno ji podrobit kritériím stanoveným v § 31a odst. 1 OdpŠk. V posuzovaném řízení se jednalo o peněžité plnění, význam řízení byl tedy standardní. Typově bylo řízení obecně se zvýšeným významem, neboť se jednalo o věc s cizím prvkem spojenou s doručováním [REDAKCE] které však bylo vyřízeno vždy ve lhůtách týdnů. Řízení probíhalo na jednom stupni soudní soustavy, ve věci proběhlo jedno ústní jednání, nejednalo se tedy o řízení složité právně ani procesně. Délku řízení významně ovlivnily dva průtahy soudu, jeden v trvání 10 měsíců a druhý v trvání 9 měsíců. To je v daném případě kritérium, které zásadním způsobem ovlivnilo délku namítaného řízení, proto bylo nutné učinit závěr, že se jednalo o nepřiměřeně dlouze vedené řízení, s nímž zákon spojuje presumovanou nemajetkovou újmu. S odkazem na § 31a odst. 2 OdpŠk a s přehlédnutím ke shora uvedené argumentaci odvolací soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná a že s ohledem na charakter posuzovaného řízení je namístě žalobci poskytnout satisfakci ve formě konstatování porušení práva na přiměřenou délku řízení.

7. Nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2058/20 bylo vysloveno, že rozsudkem odvolacího soudu bylo porušeno právo stěžovatele na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem zaručené v čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (výrok I.) a uvedený rozsudek byl zrušen (výrok II.) Rozhodl tak o ústavní stížnosti žalobce odůvodněné tím, že napadený rozsudek nespĺňuje požadavky na řádné odůvodnění, neboť odvolací soud neuvedl žádný důvod, proč by mělo postačit pouze konstatování porušení práva. Ústavní soud konstatoval, že odvolací soud v napadeném rozsudku nepoukázal na žádnou okolnost, která by odůvodnila závěr, že postačí zadostiučinění v podobě konstatování porušení práva, což představuje spíše výjimečný způsob satisfakce za nepřiměřenou délku řízení. Vedle dvou průtahů v posuzovaném řízení trvající 4 roky a 1 měsíc (první v délce 10 měsíců a druhý více než 9 měsíců) Ústavní soud nemohl přehlédnout, že soudní kanceláři krajského soudu trvalo bezmála dva měsíce, než odeslala směnečný platební rozkaz, přičemž takto dlouhou dobu, již zabralo prosté odeslání směnečného platebního rozkazu, nelze považovat za přiměřenou povaze úkonů. Průtah spojený s odesláním směnečného platebního rozkazu společně s průtahy, které popsal už odvolací soud, zabraly dohromady 21 měsíc z celkové délky řízení 4 let a 1 měsíc, což je více než 42 % délky řízení. Taková délka řízení na jednom stupni neodpovídá tomu, že šlo v meritu o právně jednoduchou věc, v níž stěžovatel negativně nepřispěl k délce řízení. Dále konstatoval, že posuzované řízení před krajským soudem z legitimních důvodů prodloužily úkony soudu při mezinárodní spolupráci [REDAKCE] orgány, což zabralo 6 měsíců. Ani popsané okolnosti, které z akceptovatelných důvodů zabraly dohromady dobu 7 a půl měsíce, jež krajský soud nemohl ovlivnit, nemohou vést k závěru, že by v posuzované věci nastaly výjimečné okolnosti, pro které by jako zadostiučinění stačilo konstatování práva. Délka řízení na jednom stupni čítající 4 roky a 1 měsíc totiž kontrastuje s tím, že šlo o právně i procesně jednoduchou věc, která měla pro stěžovatele standardní význam a u níž stěžovatel negativně nepřispěl k délce řízení. S přihlédnutím k celkové délce řízení před krajským soudem lze konstatovat, že stěžovatel znatelným způsobem negativně nepřispěl k délce řízení. Právě jednoduchost věci svědčí o tom, že řízení mělo být na jednom stupni skončeno dříve než po čtyřech letech, a to i při zohlednění, že celkovou dobu 7 a půl měsíce v řízení dohromady zabrala spolupráce se [REDAKCE] orgány a přesunutí termínu jednání pro nemoc žalované. Na délce řízení se totiž výrazným způsobem projeví průtahy v celkové délce 21 měsíc přičitatelné krajskému soudu. Ústavní soud shrnul, že v posuzované věci nespĺtuje žádné mimořádné okolnosti, které by odůvodňovaly výjimečný postup při poskytnutí zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení pouze v podobě konstatování porušení práva. Naopak existence nezanedbatelných průtahů (celkem 21 měsíc), celková délka řízení na jednom stupni (4 roky a 1 měsíc) společně s tím, že šlo o právně jednoduchou věc, dávají podklad pro závěr, že bylo namístě přiměřené zadostiučinění poskytnout v penězích.

8. Odvolací soud poté opětovně přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které předcházelo jeho vyhlášení (ust. §§ 212 a 212a o. s. ř.), a to v nepřítomnosti omluvivších se účastníků řízení (ust. § 101 odst. 3 o. s. ř.).
9. Žalovaná ve své písemné omluvě z odvolacího jednání navrhla, bylo odvolací soud, buď potvrdil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně, nebo přiznal žalobci zadostiučinění v podobě konstatování porušení práva.
10. Žalobce ve své písemné omluvě z odvolacího jednání shrnul svoji dosavadní argumentaci, ztotožnil se se závěry Ústavního soudu a navrhl, aby změnou napadeného rozsudku bylo žalobě vyhověno a byly mu přiznány náklady před soudy všech stupňů včetně tohoto písemného vyjádření a dále za dva úkony za řízení před Ústavním soudem.
11. Odvolací soud jsa vázán právním názorem Ústavního soudu posuzoval výši přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která žalobci vznikla v souvislosti s nepřiměřenou délkou posuzovaného řízení. Jeho délku 4 let a 1 měsíce podrobil kritériím stanoveným v § 31a odst. 1 OdpŠk. Nejednalo se o extrémní délku řízení, proto základní výměra zadostiučinění činí 15 000 Kč za rok trvání řízení, přičemž dle konstantní judikatury je třeba za první 2 roky řízení přiznat náhradu v poloviční výši, když každé soudní řízení si vyžádá určitou délku. Základní výměra zadostiučinění tak činí 46 250 Kč. V posuzované věci se jednalo o peněžité plnění, z objektivního hlediska byl význam řízení standardní, avšak jednalo se o věc s cizím prvkem, proto je třeba z tohoto hlediska snížit základní výměru o 10 %. Složitost věci ani jednání poškozeného pak neindikují ani zvýšení ani snížení základní výměry. Za situace, kdy se na délce řízení významně podílel postup soudu, je nutno základní výměru navýšit o 20 %. Celková výše přiměřeného zadostiučinění by pak činila 50 875 Kč, avšak soud je vázán žalobním požadavkem 50 000 Kč, nemůže tak přisoudit vyšší částku. Odvolací soud tak dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Protože žalobce uplatnil svůj nárok u žalované dopisem doručeným dne 30. 5. 2018 a žalovaná jej v šestiměsíční zákonné lhůtě neuspokojila, je od 1. 12. 2018 v prodlení, a žalobci tak přísluší nárok na zaplacení zákonného úroku od 1. 12. 2018 do zaplacení. O lhůtě k plnění bylo rozhodnuto podle § 160 odst. 1 o. s. ř.
12. O nákladech řízení před soudy obou stupňů bylo rozhodnuto podle ust. §§ 224 odst. 2 a 142 odst. 3 o. s. ř. Žalobce měl v řízení před soudy obou stupňů úspěch, proto mu vůči neúspěšné žalované náleží náhrada nákladů řízení. V řízení před soudem prvního stupně jsou náklady tvořeny zaplaceným soudním poplatkem 2 000 Kč a odměnou advokáta za 3 úkony právní služby po 3 100 Kč, třemi paušálními náhradami po 300 Kč a 21 % DPH ve výši 2 142 Kč, celkem 12 342 Kč. V řízení odvolacím mu náleží náhrada za právní zastoupení tvořená náhradou za dva úkony právní služby (odvolání a písemné vyjádření) po 3 100 Kč, dvě paušální náhrady po 300 Kč a 21 % DPH ve výši 1 428 Kč, celkem 8 228 Kč. Žalobci nebyla přiznána náhrada za zastoupení v řízení před Ústavním soudem. Rozhodování o nákladech řízení před Ústavním soudem upravuje ust. § 62 odst. 3, v němž je zakotvena zásada, že náklady řízení před Ústavním soudem, které vzniknou účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, hradí účastník nebo vedlejší účastník, pokud tento zákon nestanoví jinak. Z nálezu Ústavního soudu vydaného v této věci pak vyplývá, že ten žalované neuložil povinnost nahradit žalobci náklady řízení před ním. O lhůtě k plnění a platebním místě bylo rozhodnuto podle ust. §§ 160 odst. 1 a 149 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku dovolání není přípustné.

Praha 26. ledna 2021

JUDr. Naděžda Zachystalová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Bartáková.